

УДК 378:373.2.011.3-051|378.016:004:659:075
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/81-1-36>

Людмила БЕРЕЗОВСЬКА,
orcid.org/0000-0002-3032-7261

доктор педагогічних наук,
професор кафедри теорії та методики дошкільної освіти
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(Одеса, Україна) lydunya@gmail.com

РОЗВИТОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА»

У статті обґрунтовано актуальність розвитку медіаграмотності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах цифровізації сучасного суспільства. Зазначено, що інноваційні освітні технології та цифрові ресурси сприяють підвищенню професійної компетентності педагогів, а також їхньої здатності працювати з інформацією в умовах цифровізації суспільства та впливу медіа. За результатами аналізу наукових досліджень, у статті схарактеризовано структурні компоненти медіаосвіти й медіаграмотності, визначено поняття «медіаграмотність», як здатність критично оцінювати медіаповідомлення, усвідомлено використовувати медіаресурси, формувати власну позицію на підставі достовірної інформації. Представлено педагогічні можливості навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» щодо розвитку медіаграмотності здобувачів спеціальності 012 Дошкільна освіта. Досліджено педагогічні умови, що забезпечують ефективну реалізацію завдань медіаосвіти на заняттях та в самостійній роботі студентів, стосовно використання медіаконтенту в майбутній професійній діяльності. Зокрема, йдеться про використання медіаконтенту для розвитку критичного мислення, створення медіапродуктів, а також інтеграцію цифрових технологій у процес навчання майбутніх педагогів, що дозволяє не лише урізноманітнити освітній процес, але й підвищити його ефективність, адаптуючи підготовку майбутніх вихователів до сучасних викликів інформаційного суспільства. У статті позиціоновано, що успішному формуванню медіаграмотності вихователів сприяє активне застосування цифрових інструментів для пошуку, аналізу та осмислення інформації, а також створення власного медіаконтенту. Важливим елементом є впровадження інноваційних підходів в освітній процес, що здійснюється засадами офлайн- та онлайн-методами навчання, що забезпечують максимальну доступність й ефективність у формуванні необхідних професійних компетентностей майбутніх вихователів у сучасних умовах.

Ключові слова: медіаосвіта, медіаграмотність, майбутні вихователі, медіаресурси, цифрове середовище.

Liudmyla BEREZOVSKA,
orcid.org/0000-0002-3032-7261

Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor at the Department of the Theory and Methods of Preschool Education
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky
(Odesa, Ukraine) lydunya@gmail.com

DEVELOPMENT OF MEDIA LITERACY IN FUTURE EDUCATORS IN THE PROCESS OF STUDYING THE ACADEMIC DISCIPLINE “PRESCHOOL LINGUODIDACTICS”

The article justifies the relevance of developing media literacy in future preschool educators in the context of the digitalization of modern society. It is noted that innovative educational technologies and digital resources contribute to enhancing the professional competence of educators, as well as their ability to work with information in the digitalized society and the influence of the media. Based on the analysis of scientific research, the article characterizes the structural components of media education and media literacy, defining "media literacy" as the ability to critically evaluate media messages, consciously use media resources, and form one's own position based on reliable information. The pedagogical opportunities of the academic discipline "Preschool Linguodidactics" in the development of media literacy for students specializing in Preschool Education (012) are presented. The article explores the pedagogical conditions that ensure the effective implementation of media education tasks in class and in students' independent work regarding the use of media content in their future professional activities. In particular, it discusses the use of media content to develop critical thinking, create media products, and integrate digital technologies into the teaching process for future educators, which

not only diversifies the educational process but also increases its effectiveness, adapting the training of future preschool educators to the current challenges of the information society. The article positions that the successful formation of media literacy in educators is promoted by the active use of digital tools for searching, analyzing, and making sense of information, as well as creating their own media content. An important element is the introduction of innovative approaches in the educational process through offline and online learning methods, ensuring maximum accessibility and effectiveness in forming the necessary professional competencies for future educators in modern conditions.

Key words: media education, media literacy, future educators, media resources, digital environment.

Постановка проблеми. В умовах інформатизації суспільства й стрімкого зростання обсягу інформації освітня галузь зустрічається з новими викликами, які вимагають удосконалення знань і професійних компетентностей педагогів. Однією з ключових вимог сучасного суспільства є опанування педагогічними працівниками, майбутніми вихователями закладів дошкільної освіти (ЗДО), інноваційних освітніх технологій та цифрових ресурсів, що сприяє підвищенню їхньої професійної компетентності й медіаграмотності. За таких умов постає необхідність упровадження медіаосвітніх технологій, які забезпечать здатність педагогів аналізувати і добирати інформацію, використовувати сучасні технології для створення освітніх матеріалів і налагодження ефективної взаємодії з учасниками освітнього процесу. Актуальність проблеми зумовлена тим, що сучасний педагог закладу дошкільної освіти повинен усвідомлювати значення професійної комунікації в освітньому процесі як основного інструменту координації педагогічної діяльності, самореалізації особистісного розвитку. Завдання виховательки полягає в умінні організувати конструктивний діалог з колегами, батьками та іншими учасниками освітнього процесу, використовувати вербальні й невербальні засоби комунікації, застосовувати можливості інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для обміну інформацією, створення комфортного освітнього середовища та вирішення завдань, пов'язаних із навчанням і вихованням дітей дошкільного віку.

Отже, медіаосвіту необхідно інтегрувати в систему підготовки майбутніх вихователів ЗДО задля використання цифрових і медійних технологій у професійній діяльності, що сприятиме розвитку вміння вихователів аналізувати й добирати інформацію, використовувати сучасні технології для створення освітніх матеріалів. Отже, медіаосвіта – ключовий чинник модернізації освітньої системи та її відповідності запитам сучасного інформаційного суспільства.

Аналіз досліджень. Проблема медіаосвіти досліджується ученими різнобічно. Так, теоретико-методологічні засади розкрито в роботах українських (В. Іванов, Г. Онкович, Б. Потятинник, Г. Почепцов, М. Слюсаревський та ін.) та

зарубіжних (К. Безелгет, Д. Консидайн, Л. Мастерман, Р. Хоббс) учених; формування медіаграмотності (О. Волошенюк, В. Даниленко, І. Задорожня, І. Колеснікова, О. Кучерук, Г. Марченко, Л. Найдьонова, І. Сахневич та ін.).

Реалізація медіаосвіти, формування медіаграмотності здійснюється в контексті нормативно-правових документів, а саме, Закону України «Про інформацію» (1992 р.), «Про освіту» (2017 р.), «Про дошкільну освіту» (2017 р.), Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні (2013 р.), Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (2016 р.), Базовому компоненті дошкільної освіти (2021 р.). Так, головною метою «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні» є підготовка дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування медіаінформаційної грамотності і медіакультури відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей (Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, 2016). У Базовому компоненті дошкільної освіти (БКДО, 2021), освітній напрям «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп'ютерна грамота» ключовою компетентністю виокремлено цифрову компетентність, що передбачає «здатність використовувати інформаційно-комунікаційні й цифрові технології для задоволення власних індивідуальних потреб і розв'язання освітніх, ігрових завдань на основі набутих елементарних знань, умінь, позитивного ставлення до комп'ютерної та цифрової техніки» (БКДО, 2021).

Мета статті полягає у висвітленні теоретичних аспектів медіаосвіти й медіаграмотності; використанні ефективних форм і методів формування медіаграмотності студентів у процесі вивчення дисципліни «Дошкільна лінгводидактика»

Виклад основного матеріалу. Для визначення особливостей формування медіаосвіти у майбутніх вихователів ЗДО доцільно проаналізувати змістове наповнення основних понять дослідження, зокрема: «медіаосвіта», «медіаграмотність». Досліджуючи означені феномени, маємо з'ясувати сутність поняття «медіа», виокремити його характерні особливості.

Аналіз наукової літератури свідчать про відсутність єдиного, чіткого трактування поняття «медіа». Так, у словникових джерелах, «медіа» – це

носії повідомлень, які доставляють за допомогою певних технологій (текст – у книжках, посібниках; звук – в аудіозаписах, радіо- та телепередачах; зображення – у відео та телепередачах тощо) (Бусел, 2005); вебсайти або інші джерела інформації, які передають, зберігають та відтворюють інформацію, що впливає на громадську думку (Словник з медіаграмотності, 2022); засоби та інструменти зберігання і передавання інформації, даних для індивідуальної чи масової аудиторії (Енциклопедія сучасної України, 2007); «система масових комунікацій – технічних засобів створення, запису, копіювання, тиражування, зберігання, поширення, сприймання інформації та обміну нею між суб'єктом (автором медіатексту) і об'єктом (масовою аудиторією)» (Барішполець, 2014: 39).

Отже, «медіа» поєднує в собі як засоби масової інформації, так і засоби масової комунікації, виступаючи своєрідною узагальненою одиницею для опису різних форм передавання інформації у суспільстві. За такими традиційними каналами, як телебачення, радіо, друковані видання, а також цифрові платформи, зокрема інтернет, соціальні медіа, мобільні додатки.

Натепер з'ясуємо сутність визначення феномену «медіаосвіта».

За визначенням ЮНЕСКО, «медіаосвіта» – це процес, який дає можливість людям розвивати навички критичного сприйняття медіа-контенту та ефективного використання медіа для досягнення власних цілей; здатності аналізувати, оцінювати, створювати медіа-продукти різних форматів. Основна мета медіаосвіти – формування критичного ставлення до медіа, підвищення рівня медіаграмотності та забезпечення можливості безпечної і відповідальної використання медіа-технологій в інформаційному суспільстві (Recommendations, 1999).

У Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (Концепція, 2016), «медіаосвіта» визначається як складник освітнього процесу, що має на меті формування медіакультури в суспільстві й підготовку особистості до безпечної і ефективної взаємодії із сучасною системою масових медіа. Це охоплює як традиційні медіа (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія), з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (Концепція, 2016).

Автори підручника «Медіаосвіта та медіаграмотність» (Медіаосвіта, 2012) зазначають, що медіаосвіта повинна забезпечувати знання щодо того, як: аналізувати, критично осмислювати та створювати медіатексти; визначати джерела

медіатекстів і з'ясувати їх політичні, соціальні, комерційні та культурні інтереси та контекст; інтерпретувати медіатексти та цінності, які вони несуть; вибирати відповідні медіа для створення та поширення власних медіатекстів і залучення зацікавленої аудиторії; забезпечувати вільний доступ до медіа для споживання та виробництва власної медіапродукції (Медіаосвіта, 2012: 10).

Г. Онкович вважає, що медіаосвіта, як процес розвитку і саморозвитку особистості за допомогою матеріалів та засобів масової комунікації, покликана формувати культуру комунікації. Вона сприяє розвитку умінь усвідомлено сприймати, критично осмислювати та інтерпретувати медіатексти, що, у свою чергу, сприяє розширенню загальних, соціокультурних та професійно значущих знань, а також розвитку комунікативних і творчих здібностей особистості (Онкович, 2008).

За Г. Марченко, медіаосвіта – це складник і результат освітнього процесу, що спрямовані на формування необхідного рівня медіаграмотності, забезпечення соціальної мобільності молодого покоління в умовах сучасного інформаційного суспільства, розвиток різнобічної особистості засобами масової інформації (телебачення, кіно, Інтернет тощо) (Марченко, 2023).

Суголосні з ученими (В. Іванов, О. Волошенюк, В. Різун) у тому, що результатом медіаосвіти має бути підвищення рівня медіакомпетенції (медіаграмотності), що полягає в сукупності мотивів, знань, умінь і можливостей, які сприяють правильному добиранню та використанню медіатекстів, їх критичному аналізу, оцінюванню, створенню та передаванню медіапродукції, аналізу складних процесів функціонування медіа в суспільстві (Медіаосвіта, 2012: 9).

За С. Лівінгстоун (S. Livingstone), медіаграмотність – і, загалом, грамотність – це здатність отримувати доступ до інформації, аналізувати, оцінювати й створювати повідомлення в різних формах (Livingstone, 2004). Ці чотири складники: доступ, аналіз, оцінка та створення контенту – формують підхід до медіаграмотності, зорієнтований на розвиток навичок.

Р. К'юбі (R. Kubey) визначає медіаграмотність як здатність використовувати, аналізувати, оцінювати й передавати повідомлення у різних формах; здійснювати критичний аналіз медіаповідомлень, оцінку джерел інформації щодо упередженості й надійності; створення повідомлень у різних формах медіа (Banerjee-Kubey, 2012: 2).

Медіаграмотність – сукупність компетенцій, які дозволяють людям отримувати доступ, аналізувати, оцінювати і створювати повідомлення

в різних видах медіа, жанрах і формах для особистого самовираження і реалізації своїх цивільних прав, тим самим, забезпечення фундаментальних свобод суспільства (Дорожня карта, 2016).

У дослідженні поняття «медіаграмотність» розглядаємо як здатність особистості критично сприймати, аналізувати та осмислювати медіаповідомлення, оцінювати інформацію з різних джерел, розрізняти реальність і віртуальність, розуміти соціальні й політичні впливи медіа на суспільство, ефективно використовувати медіазасоби для досягнення особистих і професійних цілей та відповідально застосовувати їх у процесі комунікації. Для вихователя медіаграмотність є важливим інструментом щодо формування критичного мислення в дітей, розвитку їхніх навичок ефективної взаємодії у медіапросторі, а також для організації освітнього процесу з урахуванням сучасних медіа-технологій.

Враховуючи актуальність формування і розвитку медіаграмотності було проведено анкетування здобувачів спеціальності 012 Дошкільна освіта факультету дошкільної педагогіки та психології Університету Ушинського. До дослідження було залучено 48 здобувачів другого курсу. Метою анкетування було визначення рівня медіаграмотності здобувачів освіти, усвідомлення важливості орієнтування у глобальному медіапросторі, розуміння ключових понять, розвиток вміння розрізняти правдиву інформацію від фейків, аби не стати жертвами маніпуляції.

Отримані результати засвідчили, що 65% опитаних не замислювались над поняттям «медіаграмотності». Пояснити зміст поняття змогли лише 35% здобувачів освіти, решта опитаних (65%) виявили труднощі в розумінні його сутності. Достовірність надходження інформації перевіряють лише 25,3% здобувачів освіти, інші студенти не замислюються над джерелом її походження, не цікавляться офіційними джерелами інформації, оскільки не особливо прагнуть з'ясувати: фейк це, чи достовірна інформація.

Отже, підсумовуючи результати, можна стверджувати, що медіаграмотність є однією із ключових компетентностей, які необхідно формувати та розвивати у студентів під час навчання. Для реалізації цієї мети, у ході вивчення навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» використовували завдання, які потребували пошуку необхідної інформації, доказів, аргументів її достовірності, покликань на офіційні сайти чи видання.

Проілюструємо приклад.

Завдання: виберіть статтю з інтернет-ресурсу або медіа-джерел (наприклад, науково-методичні

журнали, освітні блоги або авторитетні медіа-платформи), пов'язану з методикою навчання дітей дошкільного віку звукової культури мовлення. Оцініть достовірність інформації, зокрема: яке джерело подає цю інформацію? Чи є у нього надійність (авторитетність)? Які докази, аргументи підтверджують подану інформацію? Які можливі маніпуляції або упередження можуть бути присутні в медіа-повідомленні? Які інтереси можуть стояти за поданням цієї інформації? Обґрунтуйте, як інформація у статті пов'язана з вашими знаннями з ОК «Дошкільна лінгводидактика». Як вона може бути застосована в педагогічній практиці? Напишіть короткий аналіз опрацьованого матеріалу, обґрунтовуючи його достовірність і корисність для професійної діяльності вихователя.

У процесі роботи майбутні вихователі набували вміння працювати з медіаконтентом: шукати, систематизувати, аналізувати, критично оцінювати інформацію, працювати з електронними джерелами, дотримуватися академічної доброчесності (інформаційна грамотність), розрізняти правдиві й фейкові повідомлення; розвивали критичне мислення та вміння інтерпретувати, оцінювати тексти й медіапродукти.

Задля підвищення ефективності медіаграмотності студентів на практичних заняттях використовувалися різноманітні методи і підходи, індивідуальні та групові форми роботи, спрямовані на пошук, аналіз й оцінку інформації, а також активну роботу з медіа. Одним із основних елементів було докладне опрацювання статей і навчально-методичних матеріалів із застосуванням методик розвитку критичного мислення, таких як групування, кубування, дерево рішень, діаграма Венна та ін. Окрім того, студенти виконували завдання, що передбачали інтерпретацію й оцінювання матеріалів, висловлювання власних міркувань усно чи письмово, зокрема у формах есе, рецензій, відгуків, за допомогою інтернет-платформ.

Значну увагу в роботі приділяли лінгвістичному аспекту медіаповідомлень, зокрема аналізу лексики. Наприклад, при аналізі медіа-контенту, звертали увагу на те, як слова і вирази можуть впливати на розуміння та сприйняття інформації дітьми, забезпечуючи відповідність матеріалу навчальним цілям і віковим особливостям.

Виконання самостійних, індивідуально дослідних та творчих завдань за допомогою цифрових інструментів є важливим засобом формування медіаграмотності майбутніх вихователів. У процесі створення медіапродуктів студенти вдосконалювали практичні навички використання різно-

манітних цифрових технологій для підготовки та реалізації освітніх матеріалів. Як засвідчує досвід, майбутні вихователі зацікавлені у створенні інтерактивних плакатів, ментальних карт, хмар слів, ігор, вправ, відеопрезентацій та відеороликів на різних онлайн-платформах (Learning Apps, Kahoot, MindMeister, Coggle, XMind, Mentimeter, ClassMarker, Movavi Clips та ін.), які вони активно використовують у роботі з дітьми під час проходження педагогічної практики в ЗДО.

Отже, у процесі вивчення дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» здійснюється підготовка медіаграмотного вихователя, який здатний ефективно працювати з різноманітною інформацією, здійснювати її пошук, відбір, систематизацію та аналіз медіапродуктів. Такий фахівець може протистояти пропаганді та стереотипам, адекватно оцінювати достовірність інформації, розрізняти правдиві повідомлення від фейків. Використовуючи цифрові інструменти, вихователька раціонально поєднує традиційні й інноваційні методи навчання, сприяючи розвитку дітей дошкільного віку.

Висновки. У сучасних умовах, коли інформаційно-комунікаційні технології займають значну частину освітнього процесу, здатність вихова-

тельки ефективно працювати з медіа-контентом стає критично важливою. Вивчення дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» спрямоване не лише на формування в дітей рідної мови та розвиток мовленнєвих умінь і навичок, але й на розвиток медіакомпетентності майбутніх педагогів, що включає вміння аналізувати, оцінювати та обирати медіа-контент, працювати з різноманітними медіа-платформами та інструментами, а також розуміти вплив медіа на свідомість дітей дошкільного віку. Серед найбільш ефективних педагогічних умов формування медіаграмотності є індивідуальна і групова робота здобувачів освіти, яка передбачає пошук, аналіз та оцінку інформації, роботу з різними медіа-ресурсами; аналіз навчально-методичних матеріалів із використанням методик розвитку критичного мислення; розроблення методичних матеріалів; виконання самостійних творчих та індивідуально дослідних завдань із використанням цифрових інструментів організації офлайн- і онлайн-навчання.

У перспективі важливим є проведення емпіричних досліджень, які дозволять визначити рівень готовності здобувачів освіти для навчання дітей медіаграмотності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баришполец О. Український словник медіакультури / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Київ: Міленіум, 2014. С. 39.
2. Бусел В. Великий тлумачний словник української мови / уклад. і голов. ред. В. Бусел. Київ: Ірпін, ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Дорожня карта з медіаосвіти і медіаграмотності України. Медіаосвіта та медіаграмотність. 2016. URL: https://www.aup.com.ua/ml/Media_Literacy_Road_Map_AUP_2016.pdf.
4. Енциклопедія сучасної України. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. URL: <https://esu.com.ua/article-66085>.
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, 2016. URL: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontsepsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/.
6. Марченко Г. В. Розвиток медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи в університетах України (90-ті роки ХХ ст. – початок ХХІ ст.): дис. ... д-ра філософії: спец. 011 Освітні, педагогічні науки. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2023. 267 с.
7. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенко; за наук. ред. В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
8. Онкович Г. В. Медіаосвіта як інтелектуально-комунікативна мережа. Вища освіта України. 2008. № 3, Д. 1. Тем. вип. Наука і вища освіта в Україні: міра взаємодії. С. 165–177.
9. Словник з медіаграмотності. Фільтр: Національний проект з медіаграмотності. Міністерство культури та інформаційної політики України, 2022. URL: <https://filter.mkp.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/slovyk.pdf>.
10. Banerjee, SC, Kubey R, 2012. “Boom or boomerang. A critical review of evidence documenting media literacy efficacy”, *The International Encyclopedia of Media Studies*, Wiley Online Library, Section 32, pp. 1–24.
11. Livingstone S. Media Literacy and the Challenge of New Information and Communication Technologies. *The Communication Review*. 2004. № 7. P. 3-14, DOI: 10.1080/10714420490280152
12. Recommendations Addressed to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization UNESCO. Education for the Media and the Digital Age. 1999. Vienna: UNESCO, Pp. 273–274.

REFERENCES

1. Baryshpolets O. (2014). *Ukrainskyi slovyk mediakultury*. [Ukrainian Dictionary of Media Culture]. National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Institute of Social and Political Psychology. Kyiv: Milenium. P. 39. [in Ukrainian].
2. Busel V. (Ed.) (2005). *Velykyi tлумачnyi slovyk ukraïnskoi movy*. [The Great Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language]. Kyiv: Irpin, VTF "Perun". 1728 p. [in Ukrainian].

3. Dorozhnia karta z mediaosvity i mediagramotnosti Ukrainy. (2016). [Roadmap for Media Education and Media Literacy in Ukraine]. Mediaosvita ta mediagramotnist. URL: https://www.aup.com.ua/ml/Media_Literacy_Road_Map_AUP_2016.pdf [in Ukrainian].
4. Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy. (2007). [Encyclopedia of Modern Ukraine]. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy – Institute of Encyclopedic Research of the National Academy of Sciences of Ukraine. URL: <https://esu.com.ua/article-66085> [in Ukrainian].
5. Kontseptsiiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini. (2016). [The Concept of Implementing Media Education in Ukraine]. URL: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosvity_v_ukraini_nova_redaktsiya/ [in Ukrainian].
6. Marchenko H.V. (2023). Rozvytok mediaosvity maibutnykh uchyteliv pochatkovoï shkoly v universytetakh Ukrainy (90-ti roky XX st. – pochatok XXI st.). [Development of Media Education of Future Primary School Teachers in Ukrainian Universities (1990s – Early 21st Century)]. Dissertation for the Degree of Doctor of Philosophy: Specialty 011 Educational, Pedagogical Sciences. Zhytomyr: Zhytomyr Ivan Franko State University. 267 p. [in Ukrainian].
7. Ivanov V.F., Volosheniuk O.V. (Eds.) (2012). Mediaosvita ta mediagramotnist: pidruchnyk. [Media Education and Media Literacy: Textbook]. Kyiv: Tsentrlilnoi presy – Center for Free Press. 352 p. [in Ukrainian].
8. Onkovych H.V. (2008). Mediaosvita yak intelektualno-komunikatyvna mrezhha. [Media Education as an Intellectual and Communicative Network]. Vyscha osvita Ukrainy. Tematychnyi vypusk: Nauka i vyscha osvita v Ukraini: mira vzaie-modii – Higher Education of Ukraine. Special Issue: Science and Higher Education in Ukraine: Degree of Interaction, 3, Pt. 1, 165–177. [in Ukrainian].
9. Slovnyk z mediagramotnosti. (2022). [Dictionary of Media Literacy]. Filtr: Natsionalnyi proiekt z mediagramotnosti – Filter: National Project on Media Literacy. Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. URL: <https://filter.mkp.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/slovyk.pdf> [in Ukrainian].
10. Banerjee, S.C., Kubey, R. (2012). “Boom or boomerang. A critical review of evidence documenting media literacy efficacy”, The International Encyclopedia of Media Studies, Wiley Online Library, Section 32, pp. 1-24
11. Livingstone S. (2004). Media Literacy and the Challenge of New Information and Communication Technologies. The Communication Review, 7, 3–14. DOI: 10.1080/10714420490280152
12. Recommendations Addressed to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization UNESCO. (1999). Education for the Media and the Digital Age. Vienna: UNESCO. Pp. 273–274